

ПРЕВАЗИЛАЖЕЊЕ САВРЕМЕНОГ ПОЛИТИЧКОГ НАСИЉА УЗ ПОМОЋ ПРЕГОВОРА

Сажетак: Потреба за проучавањем предмета овог рада произашла је из околности интензивирања политичког насиља и конфликта у савременом свету. Савремено политичко насиље, конфликти и трка у наоружању последица су промене изгледа међународне сцене двадесет првог века у односу на период Хладног рата. Појављују се нови обрасци односа и институција, а легитимитет државе доведен је у питање. Биће указано на могућности превазилажења насиља путем преговора уклањањем тензија између страна због међусобно неспојивих захтева пре него што оне ескалирају у екстремне форме.

Велика друштвена опасност од разорних последица савременог политичког насиља изискује детерминисање исправних комуникацијских образаца за њихово решавање. Преговори у случају политичког насиља усмерени су на превазилажење нерешивих противречности које неретко представљају глобалну претњу. Биће указано на етичке аспекте и стилове кризне комуникације који погодују да се поруке и потребе преносе адекватно. Да би се било који сукоб решио, потребно је кроз преговоре постићи да свака од страна свој тврд став замени мекшим, приемчивијим за узимање у обзир неких других преференција, вредности или потреба.

Успех превазилажења политичког насиља мерљив је количином смањења интензитета сукоба и повећања толеранције. Толеранција погодује стварању интегрисаних заједница у којима су сукоби замењени цивилизованим понашањем, што на глобалном нивоу може отворати мировне процесе.

Кључне речи: политичко насиље, конфликти, преговори, светски поредак, мировни процес

Увод

Конфликт је неслагање двеју или више страна, било да се ради о интересима различитих људи; било да долази до политичког насиља које доводи до безбедносног конфликта, као што је на пример социјални конфликт који ствара

* beba.bajalski@gmail.com

безбедносну претњу унутар државе; било о политичком насиљу које је узрок безбедносних конфликта опозиционих страна у оквиру једне државе. Политичко насиље је и пут ка међународним конфликтима између две или више држава одједном. Аутор Симеуновић указује на то да „нема те власти која се оградила у потпуности од насиља, јер, одређи се употребе силе или располагања њом, значило би негирати себе као власт.“ (Симеуновић, 1989: 11) Он објашњава однос силе, насиља и владавине, наводећи да је „сила средство владавине, а насиље начин или метод владавине којим владајући остварује свој утицај на усмеравање кретања у друштвеној заједници или у некој области друштвеног живота.“ (Симеуновић, 1989: 11)

Раст политичког насиља унутар држава креира безбедносни конфликт доводећи га до размере светског рата, какве је човечанство горко искусило два пута у 20. веку. У основи било ког конфликта леже противречне позиције страна везано за неко питање; циљеве или средства за њихово достизање; сукоб интереса, жеља и потреба. Овакве конфликтне ситуације воде ка политичком насиљу. Насиље није само чин директне употребе силе, већ се индиректно изражава у спремности на чин директног насиља. Примери су насиље засновано на притисцима, претњама силом, односно претњама када се на пример други објекат (или држава) осећа реално угрожено и то се доживљава као психичко, индиректно насиље. (Симеуновић, 1989: 15) Стога, супротстављене стране не могу нормално да задовољавају своје потребе. Може се извести закључак да таква врста насиља ескалира у другој деценији 21. века те све чешће доводи до конфликта и ратова.

Циљ овог рада је приказивање окидача који служе за развој безбедносних конфликта на примерима савременог политичког насиља. Политичко насиље спада у један од облика укупног друштвеног насиља и може се најопштије одредити „као директна или индиректна – латентна примена силе у сфери политике и политичког, односно као директна или индиректна примена силе над свешћу, телом, животом, вољом или материјалним добрима стварног или потенцијалног, односно претпостављеног политичког противника.“ (Симеуновић, 1989: 27) Политичко насиље је кад једна страна започиње дејства која угњетавају интересе друге стране. Обратиће се пажња на то да се конфликт развија у случају када постоје противречности које су се већ накупиле и чекају неку врсту разрешења. Конфликтна ситуација тада може бити испровоцирана било каквом неопрезном акцијом. Стога је у првом реду неопходно разјаснити разлоге који доводе до безбедносног конфликта услед раста политичког насиља, са циљем разраде припреме и ефективне стратегије преговора.

Без дубљег објективног изучавања разлога који су довели до безбедносног конфликта преговори могу бити осуђени на неуспех. Важна је анализа целокупне ситуације политичког насиља која је изродила безбедносни конфликт и која је главни фактор за солидну припрему преговарача за улазак у преговоре ради његовог разрешења. Неопходно је сагледати да је у конфликтима пре остваривања неких одлучних мера потребно разјаснити позиције обе стране, намере, циљеве и интересе сваке од страна, са посебном пажњом на ставкама на којима инсистира свака од страна. Треба разумети да је позиција сваке од

страна оно што они предлажу у преговорима, а интереси представљају оно што опонент жели да достигне.

Међународни конфликти у 20. и 21. веку

Јакуб Карпински под сукобом подразумева ситуацију „у којој најмање две стране теже циљевима чије је истовремено постизање тешко или немогуће“, а изражава се кроз супарништво, борбу и непријатељство. (Карпински, 1998: 9) Освртом на виђење аутора Наја (Nye) да су два пута у првој половини 20. века велике силе ушле у деструктивне светске ратове који су човечанство коштали педесет милиона људских живота, сагледава се јачање политичког насиља које води у безбедносне конфликти у свету крајем 20. и почетком 21. века. (Nye, 2000: 2) Нажалост, друга половина 20. века била је обележена Хладним ратом, регионалним ратовима и претњом нуклеарним оружјем. Стога, аутор Нај поставља питања на која нема комплетног одговора: Зашто се догађају овакви конфликти? Да ли ће подизање економске и еколошке међузависности, пораст транснационалних и интернационалних институција и ширење демократских вредности довести до новог светског поретка? Како ће глобализација и информатичка револуција утицати на међународну политику у 21. веку? (Nye, 2000: 2) Ова питања су и даље веома актуелна, с обзиром на велика конфликтна превирања на светској политичкој сцени.

У савременом свету се мора узети у обзир и апокалиптично опасна чињеница све већег нагомилавања нуклеарног оружја. Међутим, како у древној, тако и у новој светској историји остају исте категорије као што су: разраде преговора са стратешким алијансама, равнотежа моћи и политички избори између рата и компромиса.

Пре две и по хиљаде година, у Пелопонеском рату између Спарте и Атине, нису били присутни неповратно деструктивни елементи као што је нуклеарно оружје или глобално загревање планете. Може се закључити да поменуте огромне промене захтевају веома озбиљно разматрање преговора као јединог начина решавања пораста политичког насиља и безбедносних конфликата у свету, јер таква ескалација може довести до непоправљивих последица. Нажалост, дестабилизација скоро целог Блиског Истока у ратовима 20. и 21. века довела је не само до уништења Авганистана, Јемена, Либана, Либије у Африци и њихових државности, већ и до таласа миграција милиона људи специфичних менталитета, културолошких особености и верских припадности који је преплавио Европу. У периоду од 2015. до 2019. године мигрантска криза је довела до јачања десничарских партија у Европи. Може се закључити да опасност од унутрашњих конфликата у Европи постоји. Веома је важно Хантингтоново исказивање о томе да је култура оно што је најзначајније за већину људи и да ће најопаснији сукоби бити „између оних који припадају различитим културним идентитетима“. (Huntington, 2000: 28)

Свеж пример је Бирмингем у Енглеској, град од 1.1 милион становника у ком се сваки пети становник декларише као припадник исламске религије.

Многи исламистички екстремисти¹ су рођени у овом граду. Аутор Нај наводи: „Људи који живе у више од двеста држава на планети желе своју независност, индивидуалне културе и различите језике“ (Nye, 2000: 2) Видљива је жеља за независношћу земаља у 21. веку, што утиче и на јачање сепаратистичких покрета. Може се приметити да таква поставка води ка даљем повећању опасности од политичког насиља, те избијања ратова.

У преговорима око безбедносних конфликта потребно је обраћати пажњу не само на разлике интереса, него и на верске и културолошке разлике, као и на специфичне обичаје, односно све различитости које осим интереса у великој мери стварају и конфликте. У пракси није могућ исти стил преговора са припадницима различитих нација. Припрема за преговоре не сме бити сконцентрисана само на стратегију и тактику за достизање циљева, већ и на разумевање различитих менталитета. Културолошки фактор у преговорима се боље истиче кад преговарач одлично влада језиком супротне стране, па се такозвано „топљење леда“ успешније остварује. Темељна припрема може дати чак 40% – 50% могућности за успешније преговоре.

Пример политике конфронтације међу светским велесилама могао се посматрати и током 2018. и 2019. године кроз ескалацију конфликта између Русије и Украјине. Конфликтна хронологија политичког насиља у Украјини почела је Наранцастом револуцијом 31. октобра 2004, те даљом ескалацијом политичког насиља између Западне Украјине и Источне Украјине (Доњецк и Луганск где живи претежно руско становништво). Референдумом на Криму 16. марта 2014. и изгласавањем аутономије Кримске републике, политичко насиље је уздигнуто на ниво међудржавног конфликта између Русије и Украјине. Западне силе (које су подржале преврат у Украјини) и Русија, схватиле су да је у нуклеарној ери неопходно водити преговоре упркос сукобу геополитичких интереса. У свим врстама преговора мора се обезбедити неки учесник који ужива поверење обеју страна. Стога је 6. јуна 2014. године формирана „Нормандијска четворка“ (Немачка, Француска, Русија и Украјина) која се састала у Нормандији ради преговора о Украјинској кризи. Током пет заседња „Нормандијске четворке“ у периоду 2014. – 2016. потписани су договори Минск 1 (5. септембра 2014.) и Минск 2 (11. фебруара 2015.), који је требало да служе као главни ослонац преговора и као платформа за деескалацију политичког насиља и мирно регулисање ситуације. Три године након потписивања тих споразума, политичко насиље не деескалира, а конфликт између ДНР, ЛНР и Украјине није решен. Из овога се види да се преговорима у оваквим ситуацијама постижу разне врсте споразума, али и да се ти споразуми врло често нарушавају.

Познати амерички филмски аутор, Оливер Стоун спровео је низ интервјуа са Владимиром Путином на основу којих је снимио документарни серијал

¹ Више о екстремизму видети у: Ђорић, Марија (2017): “Утицај савремених миграција на развој екстремизма у Немачкој”, *Култура безбедности: мигрантске кризе, стње, перспективе, ризици*, ур. Љубиша Деспотовић, Александар Гајић, *Култура полиса*, посебно издање 2.; или Ђорић, Марија (2012): „Теоријско одређење екстремизма“, *Култура полиса*, бр. 17, стр. 45-63.

који се између осталог бави кримским питањем. У филму Стоун поставља питање да ли је анексија Крима, која је Русију коштала санкција и окретања леђа од стране ЕУ, грешка и наглашава да се на тај чин почело гледати као на илегално дејство у међународном поретку одређених политичких договора након Другог светског рата. Путин је исказао да је референдум био легитиман (гласало је 90 % кримских грађана, а 95% гласова било је за придруживање Русији) јер на Криму живи 70% етнички чистих Руса који су се плашили за своју безбедност због раста националистичких елемената у Украјини. Као доказ бујања украјинског национализма и радикализма навео је закон о ограничењу употребе руског језика у Украјини. Навео је да украјинске власти нису започеле преговоре са југоистоком Украјине, већ су почели ратна дејства. Путин је нагласио да је упркос бројним преговорима са тадашњим украјинским председником Петром Порошенком, Украјина наставила са војним акцијама у којима је погинуло на хиљаде људи. Може се приметити да и поред вишеструких преговора у формату Нормандијских преговора, као и директних између Русије и Украјине, конфликт није разрешен ни током 2019. године, те се политичко насиље у Украјини наставља. У овом примеру се експлицитно види да се ни на основу начина и стила преговарања Запада, ни Русије нису могли приметити знаци отопљавања новог Хладног рата.

„Нови Хладни рат“ у 21. веку

Нај наводи да је од краја Хладног рата 1989. па до краја двадесетог века вођено 111 оружаних конфликта на 74 локације у свету, а такође, од њих су 7 били међудржавни ратови, а 9 унутардржавни ратови уз страну интервенцију. (Nye, 2000: 3) Из Украјинског конфликта може се приметити да Запад примиче опасност безбедносног конфликта на саму границу Русије.

Руски политички аналитичар Владимир Салавјов интервјуисао је Путина у документарном филму „Светски поредак“ о јачању новог Хладног рата. Путин је објаснио да Запад чини све да не дозволи стварање јединственог економског и царинског простора на тлу бившег СССР-а између Русије, Казахстана и Белорусије. Запад није хтео да уђе у преговарање са евроазијским економским савезом као са пуноправним учесником међународних економских односа. Закључује да је деструктиван приступ да Европска унија може да постоји као савез, а да Евроазијски савез не сме да постоји. Везано за стање у Украјини, руски председник сматра да су његови „западни партнери“ направили грешку подржавши политичко насиље, односно државни удар, јер се путем државног удара никада не достиже нешто боље. Мора се нагласити да је овде Путин више пута нагласио важност уласка у међудржавне преговоре као и решавање унутрашњих питања у држави преговорима. Путин се веома оштро изразио поводом продужавања санкција Русији због Украјине које су на снази и током 2019. Путин је коментарисао руску преговарачку позицију о питању Украјине рекавши да Запад методом притисака покушава да изнуди још неки уступак, међутим да тај метод на Русију не делује и да је Русији најважније да не дозво-

ли украјинским националистима да униште Русе који живе на југоистоку Украјине. Путинова тачка гледишта је да му је судбина два милиона Руса који живе на Криму неупоредиво важнија од проблема у односима са другим земљама.

Може се закључити да Русија показује тврду преговарачку позицију. Исто тако, може се извести закључак да кроз овај интервју Путин практично обавља јавну припрему за преговоре у хладноратовској атмосфери 21. века, дајући Западу на знање да је руска позиција врло тврда везано за било чије геополитичко мешање у дешавања у Украјини. Руски председник уме да води тврде преговоре и да влада секантним и пробојним форматом аргументације. Истовремено, он се држи класичне аксиоме безбедносних преговора, а та је да ни у тврдом стилу преговора ни у заоштреним ситуацијама не треба претити. Постоји разлика између претње и упозорења супротној страни. Претња само бескорисно диже температуру у преговорима, док упозорење може бити план Б ком се прибегава у крајњем случају и може придати већу моћ преговарачу. (Бајалски, 2019: 68) Иако Путинов стил преговарања и по тону и по боји гласа делује смирено, види се да заузима врло одсечан и тврд став кад су у питању руски геостратешки интереси. Да се приметити темељна припрема за преговоре руског председника, јер увек указује на конкретне ставке међународног права као и на, у случају Украјине закључке преговора „Нормандијске четворке“ који се нарушавају, да би тиме своје исказе поткрепио са што више аргумената који иду у прилог Русији.

Етичка компонента конфликта

У 21. веку преговарање између страна у случају политичког насиља и безбедносних конфликта који проистичу из њега супстанцијално је важан чинилац како за спречавање ратова тако и за смиривање постојећих, а што је најважније и за спречавање избијања нуклеарног рата. У веку нуклеарног наоружања важно је осврнути се и на етичка питања у међународним преговорима. Многи реалисти верују да морал не игра никакву улогу у међународним конфликтима, међутим Нај инсистира на томе да етика има своју улогу. Морални аргументи покрећу и ограничавају људе, према томе моралност је моћна реалност. Истовремено, они који су јачи могу често да игноришу моралне норме. (Nye, 2000: 20)

Сагласно томе, моћ диктира правила те је таква логика била имплементирана када је 1990. године ирачки председник Садам Хусеин без повода послао своју војску на другу арапску земљу - Кувајт, срушио њену владу и успоставио свој луткарски режим.

База за моралне аргументе је непристрасност, односно позиција да се свим интересима суди на основу истих критеријума. Западна политичка култура има две традиције на основу којих суди о моралним аргументима. Једна полази од становишта Имануела Канта (1724 – 1804), а друга од британских

утилитариста, чији је оснивач био Џереми Бентам (1747 – 1832). (Nye, 2000: 21) На пример у ери пораста тероризма у 21. веку при хипотетичкој отмици авиона на аеродрому, морална дилема би била да ли да безбедносне снаге изврше упад у отет авион иако је неизбежно да ће страдати неко од недужних путника. Утилитаристичка морална платформа би оправдала такав поступак тиме да би на тај начин били спашени остали путници, док са Кантовског моралног становишта безбедносне снаге не би требало предузимати акцију због потенцијалне могућности невиних жртава.

Може се закључити да су безбедносни преговори допуњујени и повећаним стресом, јер прете конкретне физичке опасности уколико преговори нису обављени на добром нивоу, или процена ситуације пре ступања у преговоре није могла бити адекватно обављена, или уколико преговарачи не сачувају хладну главу и доносе брзоплете одлуке које могу довести до опасних исхода. Подједнако је опасно када се у току преговора не доносе никаква решења. С друге стране, може се рећи да у случају политичког насиља растезање или продужавање преговора може да служи, али и не мора као алат за деескалацију напетог стања било какве врсте конфликта. Стога је за решавање конфликта од непроцењиве важности умеће преговарача да тактиком одуговлачења не дозволи да конфликт плане, а уколико се ради о конфликту који је већ у току инсистирање на преговорима је једини начин да се конфликт решава и избегне велики број жртава. „Преговори управо представљају прилику да се стране у сукобу споразумеју о делимичном задовољавању својих интереса, у односу који одговара вештини вођења преговора и околностима у којима се одвијају.“ (Ivaniš, Subošić, 2006: 78) Савремени пример непридржавања етичких норми у међународним преговорима даје неколико аутора на примеру спољне политике америчког председника Доналда Трампа. На пример, амерички политиколог Стјуарт Devin (Stewart, T., Devin) указује на то да „Трамп све односе третира као пословну ствар, негује тактику 'око за око, зуб за зуб' како би постигао жељени циљ“, те сматра да „Трампова дипломатија има четири основна обележја: вређање, ценкање, уцењивање и хвалисање“. (Stewart, 2018)

Везано за ограничења у сфери етике у међудржавним преговорима, аутор Нај истиче да етика игра мању улогу у међународној политици него у унутрашњој политици. (Nye, 2000: 21) Међутим, важно је осврнути се и на гледиште аутора Иваниша и Субошића који наводе да психологија и политика силе доводе до тријумфа једне или пораза друге стране у сукобу. А онда све из почетка: нови сукоб и нови тријумф или пораз. До излаза из сукоба, спора и кризе долази се преговарањем. (Ivaniš, Subošić, 2006: 85)

Политичко насиље и савремени конфликти

Самјуел Хантингтон већ 1993. године указује на то да ће на конфликте новог доба доминантни утицај бити културолошки. (Huntington, 2000: 34) 21. век, без обзира на глобализацију показује огромне разлике међу културама,

религијама, традицијама, менталитетима, али уједно показује и све већу несавршеност либералног капитализма.

Ескалирајући пример ове несавршености сагледава се у политичком насиљу у виду унутардржавног грађанског конфликта у Француској крајем 2018. и током 2019. године - у покрету демонстрација „Жутих прслука“, у коме француска средња и нижа класа тражи социјалну правду и смањење намета на осиромашену средњу класу. 17. новембра 2018. у читавој Француској на улице је изашло преко 300.000 „Жутих прслука“. Власт је одговорила брутално. Хипотетички се могла претпоставити опасност од ескалације тих протеста у социјалну револуцију. Француски председник Макрон имао је преговоре са „Жутиим прслуцима“ и укинуо таксу на гориво у децембру 2018. године. Историја нас учи томе, да унутардржавно политичко насиље и конфликти са народом без преговора са народом, лако могу ескалирати у револуцију каква је била Велика француска револуција 1789. године или Октобарска револуција 1917. године у Русији.

Покрет „Жутих прслука“, који је директан протест против либералног капитализма, охрабрио је и такве протесте и у Мађарској, а одјек је био и у Њујорку и у Аргентини. Сва поменута збивања сликовито демонстрирају незадовољство народа либералним капитализмом у глобалним размерама. На примеру покрета „Жутих прслука“ да се закључити да је француска влада прво кренула путем насиља, али када оно није дало резултат, председник Макрон је, схвативши опасност од ескалације унутрашњег безбедносног конфликта, био принуђен на преговоре са народом. Из овога се може закључити да је превазилажење савременог политичког насиља могуће једино преговорима јер је то једини начин за не улазак у рат, ако се ради о међудржавним преговорима (случај сиријске кризе) или о унутардржавним конфликтима (случај протеста „Жутих прслука“ у Француској).

У приступу преговорима у случају политичког насиља основни документ за правно уређење односа међу државама и основни извор међународног права је Повеља Уједињених Нација. За безбедносне преговоре важна је Универзална декларација о људским правима, усвојена 1948. од стране Генералне скупштине УН, као и завршни акт КЕБС (Конференција за безбедност и сарадњу у Европи), који је усвојен 1973. године. (Кековић, 2011:100) Да се закључити да су овде указани међународни основи система безбедности најважнија међудржавна правна платформа за вршење било какве врсте преговора, поготово у случају политичког насиља које доводи до конфликта. Нажалост, у 21. веку, сведоци смо све већег непоштовања међународног права као и горе поменуте декларације КЕБС-а. Најочигледнији пример је разарање Блиског Истока које траје од 2011. године. Нажалост, да се приметити да у ситуацијама политичког насиља 21. века улога УН као главног преговарача у решавању безбедносног конфликта делује веома слабо. Може се закључити да се сталних пет чланица Савета безбедности УН баве безбедносним преговорима на тај начин што у ствари тргују својим правом на вето, те ти преговори зависе и од регионално-стратешких и економских интереса. Уместо стрпљивих преговора, друга деценија 21. века показује све више ситуација политичког насиља и пос-

тављања међудржавних ултиматума. Велике силе на овај начин, кроз ту врсту преговора, у већој мери више остварују своје геополитичке интересе него што се руководе моралношћу међународног права.

У 21. веку очигледно нису усвојене тешке лекције ратова прошлости. Доласком Путина на власт 2000. године глобално је промењена спољна политика Москве, те свет поново почиње да се претвара у биполаран и мултиполаран. На пример, у случају Сирије Русија је ширећи своје геополитичке интересе и бранећи своју војну базу на Блиском истоку, применила медијаторску тактику преговарања: са једне стране водили су преговоре са официјалним сиријским председником Асадом, а са друге стране преговоре са Асатовом опозицијом у Сирији, као и са турским председником Ердоганом, јачајући свој утицај у том региону. Путин је 29. децембра 2017. године потписао уговор са Ердоганом и о испоруци најновијег руског противракетног система С – 400. Из овога се да закључити да је руска дипломатија вештим преговарањем, не само одбранила своје интересе у Сирији, већ је успела да безбедносне преговоре претвори у хибридне економске, а затим исте подигне на нови степен, потписавши уговор о руском наоружању Турске. Тим уговором, Руси су направили безбедносни и економско-стратешки преокрет у своју корист, стављајући Турску у савезнички положај, како испоруком гаса, тако и испоруком оружја. Оваквом преговарачком политиком, која доноси видљиве резултате на светској политичкој сцени, Русија креће у озбиљно унапређивање својих геостратешких интереса у свету, уклањајући америчку хегемонију.

Истовремено, да се приметити да од кад је Доналд Трамп дошао на власт у јануару 2017. године у свим америчким и западним мас медијима много пута је објављивано да је изузетно тежак преговарач и због неспокојног темперамента и због непредвидљивости у процесу преговарања. С обзиром на убрзано ширење НАТО-а и затварање линије према Русији, САД нису изабрале пут преговора са Русијом, већ се служе устаљеном шемом притиска. Русија је одговорила тако што је председник Путин 26. 12. 2018. године представио најновије хиперсонично нуклеарно оружје Авангард. Овај систем продире кроз одбрану америчких балистичких ракета и ушао је у руско наоружање 2019. године. Оваква врста демонстрације даје до знања да Руси у преговорима са САД неће бити подложни притисцима. Руска дипломатија ушла је у 2019. годину остварујући стратешке циљеве за ширење својих интереса. Насупрот томе, Доналд Трамп је приказао неуспешност америчке спољне политике, потцењујући важност стрпљивих преговора чак и са сопственим савезницима из Европе и ослањајући се искључиво на америчку војну моћ. Може се закључити да је кад се ради о преговорима, поготово у случају политичког насиља и за то везаних конфликта, важно у припреми за преговоре имати у виду Хантингтонов закључак о важности културног идентитета, етничких, религијских и цивилизацијских појмова за стварање културне блискости која обликује савезе, али исто тако служи за процењивање и управљање различитостима. Чињеница је да преговори не могу бити успешни ако преговарач креће од поставке да је цивилизацијска платформа његове стране једина исправна и могућа. Аутор Хантингтон разматрајући у наше нуклеарно време опасност од новог глобал-

ног рата износи два најважнија правила: „Правило уздржавања од мешања у сукобе у другим цивилизацијама јесте први услов мира у мултицивилизацијском, мултиполарном свету.“ (Huntington, 2000: 352) Друго правило је „Правило заједничког посредовања или преговори најважнијих држава с циљем обуздавања или заустављања ратова.“ (Huntington, 2000: 28) Може се закључити да је стављање акцента на преговарање у било каквој ескалацији политичког насиља несумњиво валидан начин уклањања конфликта и очувања мира.

Закључак

Као што је овај рад истражио, бројни су безбедносни ризици изазвани политичким насиљем, а самим тим има много безбедносних конфликта који често прерастају у локалне ратове и стварају опасност од ширења регионалних ратова. Хипотетички, неки тежак инцидент био би у стању да доведе и до светског рата, а с обзиром на нуклеарно наоружање 21. века такав рат би без сумње био апокалиптичан по човечанство у целини. Дат је кратак приказ и анализа политичког насиља које је довело до безбедносних конфликта који су човечанство већ коштали два светска рата са огромним бројем жртава, а који су вођени конвенционалним оружјем. Ненаучене лекције ратова 20. века довеле су до савременог политичког насиља, а даље до ратова и разарања Блиског Истока, као и до врло опасног разбуцтавања новог Хладног рата. Везано за тај опасан правац јачања политичког насиља у свету, дат је кратак осврт на стилове преговора и резултате тих преговора моћних преговарача 21. века као што су Русија и САД, односно председници Владимир Путин и Доналд Трамп. На основу кратког увида у релевантне научне закључке и у поређењу са фактима великог пораста конфликта и ратова новог доба, може се извести закључак да су преговори поготово у 21. веку важнији него у било које друго доба човечанства до сада јер се само уласком у озбиљне преговоре може решити политичко насиље садашњице и спасити човечанство од хипотетички могућег нуклеарног рата.

Литература:

1. Bajalski, Beba (2019): *Moć pregovaranja*, Data status, Beograd
2. Đorić, Marija (2017): „Uticaj savremenih migracija na razvoj ekstremizma u Nemačkoj“, *Kultura bezbednosti: migrantske krize, stnje, perspektive, rizici*, ur. Ljubiša Despotović, Aleksandar Gajić, *Kultura polisa*, posebno izdanje 2.
3. Đorić, Marija (2012): „Teorijsko određenje ekstremizma“, *Kultura polisa*, br. 17, str. 45-63.
4. Ivaniš, Željko, Subošić, Dane (2006): *Bezbednosno pregovaranje*, Fakultet civilne odbrane, Beograd
5. Karpinski, Jakub (1998): *Konflikti i politika*, Građanske inicijative, Novi Sad
6. Keković, Zoran (2011): *Sistemi bezbednosti*, Fakultet bezbednosti, Beograd
7. Naj, C., Džozef (2006): *Kako razumevati međunarodne sukobe*, Stubovi kulture, Beograd

8. Simeunović, Dragan (1989): *Političko nasilje*, Radnička štampa, Beograd
9. Hantington, P., Semjuel (2000): *Sukob civilizacija*, CID, Podgorica
10. Internet:
11. Bennhold, K., Kimiko de Freytas-Tamura: Why Do All the Jihadis Come to Birmingham? izvor: The new York Times, objavljeno: 26. 03. 2017, dostupno na: <https://www.nytimes.com/2017/03/26/world/europe/birmingham-britain-islam-jihadis.html>, posećeno: [17. 04. 2019.]
12. Superpowers unite over Iraqi invasion of Kuwait - archive, 1990, izvor: The Guardian, objavljeno: 03. 08. 2018, dostupno na: <https://www.theguardian.com/world/2018/aug/03/superpowers-unite-over-iraq-invasion-of-kuwait-1990>, posećeno: [18. 04. 2019.]
13. Rubin, J., Alissa: France's Yellow Vest Protests: The Movement That Has Put Paris on Edge, izvor: The New York Times, objavljeno: 03. 12. 2018, dostupno na: <https://www.nytimes.com/2018/12/03/world/europe/france-yellow-vest-protests.html>, posećeno: [18. 04. 2019.]
14. Violent Protests Force Emmanuel Macron to Back Down on Fuel Tax, izvor: Fortune, objavljeno: 4. decembra 2018, dostupno na: <http://fortune.com/2018/12/04/macron-fuel-tax-protests/>, posećeno: [20. 05. 2019.]
15. Abellan Matamoros, Cristina: What a surprise! Macron greeted by 'yellow vest' in Argentina, izvor: Euro News, objavljeno: 30. 11. 2018., dostupno na: <https://www.euronews.com/2018/11/30/what-a-surprise-macron-greeted-by-yellow-vest-in-argentina>, posećeno: [14. 04. 2019.]
16. Erdogan said Ankara would try to procure the missile system as soon as possible, which will likely be 2019, izvor: Aldžazira, objavljeno: 31. 08. 2018, dostupno na: <https://www.aljazeera.com/news/2018/08/erdogan-turkey-russia-400-missile-defence-system-180831103412006.html>, posećeno: [25. 04. 2019.]
17. Caroll, Oliver: Putin heralds successful tests of Russia's new Avangard hypersonic nuclear weapons, izvor: Independent, objavljeno: 26. 12. 2018, dostupno na: <https://www.independent.co.uk/news/world/europe/vladimir-putin-russia-hypersonic-new-nuclear-weapon-avangard-a8699506.html>, posećeno: [25. 04. 2019.]
18. Stewart, Devin: Trump and the End of Smugness, izvor: Texas National Security Review, objavljeno: 11. 10. 2018, dostupno na: <https://warontherocks.com/2018/10/trump-and-the-end-of-smugness/>, posećeno: [27. 04. 2019.]

Филмови:

1. Medvedeva, Saida (2015) *World Order* (documentary), All-Russia State Television and Radio Company, Russia
2. Solovyev, Vladimir (2018) *World Order* (documentary), All-Russia State Television and Radio Company, Russia
3. Stone, Oliver (2017) *The Putin Interviews* (documentary), Showtime Documentary Films, New Element Media, Ixtlan Productions See, USA

OVERCOMING CONTEMPORARY POLITICAL VIOLENCE WITH NEGOTIATIONS

Summary: The need to examine the subject of this paper has appeared due to the circumstances of political violence and conflicts' intensification in the modern world.

Contemporary political violence, conflicts and the arms race are the result of a change in the appearance of the international scene of the twenty-first century in comparison to period of the Cold War. New patterns of relations and institutions emerge, and the legitimacy of the state is called into question. Possibilities for overcoming violence through negotiations by removing tensions between the parties over mutually incompatible requirements before they escalate to extreme forms will be outlined. The great social danger of the devastating consequences of contemporary political violence requires the determination of the right communication patterns to address them. Negotiations in the case of political violence are aimed at overcoming unsolvable contradictions that are often a global threat. Ethical aspects and styles of crisis communication that are conducive to adequately convey messages and needs will be highlighted. In order to resolve any conflict, it is necessary that, through negotiations, each party replaces its firm stance with a softer one, which is more suitable for taking into consideration some other preferences, values or needs. The success of overcoming political violence is measured by the quantity of reduction in conflict intensity and increase of tolerance. Tolerance opens the way for the creation of integrated communities where conflicts are replaced by civilized behavior, which globally intensify peace processes.

Key words: Political violence, Conflicts, Negotiations, World Order, Peace process